

Motion till riksdagen 2023/24:94

av **Lili André (KD)**

Utredning om rättegångskostnader för immateriella skydd

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över rättegångskostnader i patenträttsliga tvistemål med inriktningen att dessa ska hållas nere och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över handläggningstider i patenträttsliga tvistemål med inriktningen att dessa ska kortas och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Ett företags immateriella tillgångar har ofta betydande värden och utgör viktiga konkurrensmedel. Det är då viktigt att som företagare ha kunskap om immaterialrätt och hur man skyddar sina innovationer och tillvaratar sin rätt.

Myndigheter i Sverige har etablerat program för att stimulera nyttjandet av de immateriella skydden. Det gäller både checkar för strategiutveckling och informationskampanjer. Dessa har inte utvärderats och bygger därför på svag evidens samt avsaknad av elementär statistik.

Inom ramen för den europeiska handlingsplanen för immateriella rättigheter har en agenda för förvaltning av immateriella tillgångar presenterats i mars 2023. Något förenklat beskriver agendan hur forskare och entreprenörer kan bidra till det immateriella värdeskapandet inom bland annat EU:s forskningsprogram.

I studien ”Att försvara ett patent – Den lilla aktörens utmaningar i patenttvister” (Marcus Holgersson et al., 2023) analyseras 1 427 rättegångar i 40 länder, inklusive Sverige, där mindre svenska företag deltagit i olika rättstvister.

I studien kan man läsa: ”En sammanfattande slutsats är att små aktörer och deras rådgivare saknar erfarenhet av och kunskap om patentintrångsmål, och att dessa aktörers patentstrategier inte primärt är utformade för att i slutänden lyckas upprätthålla patentet

i domstol, utan snarare för att lyckas övertyga exempelvis inkubatorer, riskkapitalister och samarbetspartners om värdet av teknologin.”

Dyra rättegångskostnader gör det svårt för den lilla aktören

I Sverige hamnar kostnaderna i en rättsprocess på mellan en och tjugo miljoner kronor per part. Huvudregeln är att den förlorande parten måste betala båda parter rättegångskostnader. Detta gör det ofta svårt för småföretagare, startup-företag och mindre kapitalstarka aktörer.

Å ena sidan finns det goda skäl bakom denna ordning. Det handlar delvis om att man inte ska stämna varandra ”i onödan” och genom att hota med höga kostnader vid förlust så skrämmer man bort de som inte har skäl för sina påståenden. Det handlar också om att den som vunnit ett mål och gjort sin rätt gällande inte ska behöva betala för sin oskuld.

Å andra sidan finns problem med reglerna om rättegångskostnader då de gynnar kapitalstarka aktörer. Universitetsforskare och startup-företag stämmer sällan någon för immaterialrättsliga intrång, och än mer sällan vinner de en tvist. Risken att få betala miljoner i rättegångskostnader avskräcker kapitalsvaga aktörer från att tillvarata sin rätt i en rättegång och man går ofta med på förlikning istället för att ta det vidare till rättegång.

Översyn för stärkt skydd och ökade möjligheter att tillvarata sin rätt

Det är ett problem för rättssäkerheten om kapitalsvaga aktörer avskräcks från att tillvarata sin rätt i domstol. Sverige behöver därför regler som ökar incitamenten för företag, forskare och startup-företag att investera i patentskydd och tillvarata sin rätt. Det behövs ett skydd som indikerar de ekonomiska ramarna som, i det enskilda fallet, gäller för att få patentskydd rättsligt prövat.

Föregångsländer att titta på är Tyskland och England, som har infört regler som snabbar upp processerna och håller nere kostnaderna i patenttvister. Detta är viktigt för att ge småföretag, universitetsforskare och kapitalsvaga aktörer bättre möjligheter och stärkt skydd för sina innovationer.

Mot denna bakgrund behövs en översyn av rättegångskostnaderna i patenträttsliga tvistemål med inriktningen att kostnaderna ska hållas nere. Långa handläggningstider i domstol är kostnadsdrivande och därför föreslås även att handläggningstiderna ses över.

Lili André (KD)